

Okul Öncesi Dönemde Anne, Baba, Çocuk ve Kitap

Mother, Father and Book at Preschool Age

Fatma Tezel Şahin, Cansu Tutkun
Gazi Üniversitesi, Ankara

İlk kayıt tarihi: 15.06.2016

Yayına Kabul Tarihi: 16.08.2016

Özet

Bu araştırmada çocukları ile birlikte kitapçılara gelen anne ve babalarla görüşme yapılarak, anne babaların çocuklarına yönelik kitap ve kitap alımları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 güz döneminde Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan kitapçılara çocuklarıyla birlikte gelen 81 anne ve 23 baba olmak üzere toplam 104 anne baba oluşturmuştur. Araştırma, nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı Aile Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çoğunlukla annelerin çocuklarına kitap almaya geldiği, anne ve babaların çocuklarına kitap alırken en çok yaş ve içerik açısından çocuğa uygun olmasına dikkat ettikleri saptanmıştır. Ailelerin genellikle her gün, gece yatmadan önce çocuklarına kitap okuduğu, çocuğa kitap okuyan yetişkinin çoğunlukla anne olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocukların ısrarla bir kitabı almak isteyip, anne babaların almak istemediği durumlarda ebeveynlerin yarısının fikrini değiştirip kitabı aldığı, diğer yarısının ise çocuğun ısrarına rağmen kitabı almadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi dönem, kitapçı, kitap, anne ve baba.

Abstract

In the present study, parents coming to book stores with their children are interviewed and their opinions are evaluated when they buy /select books for their children. Subjects of the study are 104 parents (81 mothers and 23 fathers) coming to book stores with their children in central parts of Ankara in 2015-2016 fall education period. The study is a qualitative work. Family interview form prepared by researchers and composed of semi structured questions, was used to be data collecting tool. It was determined as the result of the study that mostly mothers come to book stores to buy book for their children. Parents pay attention for age and content suitability of the books for the children and then being interesting enough. Parents read books to their children every day before going to bed every night and mothers generally read books in families. In addition, when there is a conflict on book preference between parents and children, nearly half of parents change their decision and accept those children insist on buying while the rest half do not accept it.

Keywords: preschool period, bookstore, book, mother and father.

1. Giriş

Çocukların hayatında önemli bir yeri olan kitaplar (Rideout, Vandewater ve Wartella, 2003), çocuğun bilişsel ve dil gelişimi için, doğal birer öğrenme ortamı yaratmaktadır (Sever, 2011). Anne babaların kitap okuma alışkanlıkları, çocuklarına kitap okuma sıklıkları ve kitabı düzenli aralıklarla belirli bir rutinde okumaları, çocukların kitaplara karşı ilgisini, okuma alışkanlıklarını etkilemekte (Scarborough vd., 1991; Strommen ve Mates, 2004), gerçek dünya hakkında bilgi edinmelerine, kitap okumaya karşı ilgi ve farkındalıklarının artmasına katkı sağlamaktadır (Bus, Van Ijzendoorn ve Pellegrini, 1995; Tare, Chiong, Ganea ve DeLoache, 2010). Ayrıca çocukların erken dönemlerde kitap ve okumayla ilgili deneyimleri, ailenin çocuğa sunduğu çevre, onların okumaya geçişte ki başarılarını ya da başarısızlıklarını, dil gelişimlerini ve bunlara bağlı akademik başarılarını da etkilemektedir (Bus vd., 1995; Harlaar, Hayiou Thomas, Dale ve Plomin, 2008; Rideout vd., 2003; Saracho ve Spodek, 2010; Scarborough vd., 1991). Bu yüzden çocukların erken dönemlerden itibaren kitaplarla tanıştırılmasının, ailenin bu konuda çocuğa uygun koşulları sağlamasının, çocuklarına kitap okumalarının ayrıca kitapçılar, kütüphaneler gibi ortamlara çocuklarını götürerek çocukların farkındalıklarını arttırmalarının önemli olduğu söylenebilir.

Kitapların çocukların gelişimindeki önemini yanı sıra anne babalarında çocukların kitaplara karşı olumlu bir yaklaşım benimsemelerindeki etkisinin, erken dönemlerden itibaren değerlendirilmesi ve bu konuda yaşanan aksaklıkların en aza indirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili hazırlanan müdahale programları incelendiğinde; programların çocukların erken dönemlerde okuma becerilerini geliştirmeye yönelik, yoğunlukla ailelerin çocuklarına daha sık kitap okumaları ve çocuklarını aktif dinleyici olmalarını teşvik edici bir yaklaşımla ev temelli hazırlandıkları belirlenmiştir (Aram ve Levin, 2002; Baker, Scher ve Mackler, 1997; Elias, Hay, Homel ve Freiberg, 2006; Kaderavek ve Justice, 2005; Raikes vd., 2006). Bu açıdan okul öncesinde anne ve babaların kitap okuma alışkanlıklarının, kitaplara verdiği değerin ve çocuklarını kitap ve kitapçılarla bir araya getirme durumlarının da çocukları etkileyebileceği varsayılabilir. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde; okuma alışkanlığı açısından çocuğun okumaya hazırlığında etkisi olan unsurların ele alındığı (Çakmak ve Yılmaz, 2009) ayrıca çocukların kitabı özenli kullanma, okuma alışkanlığı kazanma, bilinçli okur olma, kitapla ilgili kavramlar konusunda dağarcıklarını geliştirmeye yönelik olarak etkin katılımlı çalışmalar gerçekleştirildiği ve sonuçlarının değerlendirildiği görülmektedir (Atman, Çat, Gökbulut ve Mudu, 2012). Okuma yazma becerilerine yönelik araştırmalarda ilkökula 60-66 ay döneminde başlayan çocukların ilk okuma yazma süreçleri (Başar, 2013), okul öncesi dönemdeki çocukların okula hazır bulunuşluk becerileri (Boz, 2004) ve çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeyleri (Gündüz ve Çalışkan, 2013) açısından ele alındığı görülmektedir. Ayrıca aile çocuk etkileşiminin çocuğun okumaya başlamasına etkisine (Bergin, 2001) ve çocukların dil gelişimleriyle annelerin okuma alışkanlığı arasındaki ilişkiye (Aydoğan ve Çat, 2012) yönelik çalışmalarda bulunmak-

tadır. Sonuç olarak okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik, anne babaların çocuklarına kitap ve kitap alımları hakkındaki görüşlerinin incelendiği, kitap alırken nelere dikkat ettiklerine, çocuklarıyla ne sıklıkla kitapçılara geldiklerine, kitap alırken çocuklarının fikirlerini alıp almadıklarına, ne zaman ve hangi sıklıklarda çocuklarına kitap okuduklarına ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı bir araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada çocukları ile birlikte kitapçılara gelen anne ve babalarla görüşme yapılarak, anne babaların çocuklarına yönelik kitap ve kitap alımları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Anne babaların çocuklarına yönelik kitap ve kitap alımları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmalarda derinlemesine ve bütüncül bir anlayış kazanmak üzere gözlem, görüşme ve doküman toplama gibi veri toplama tekniklerinden faydalanılmaktadır. Sorgulanan olgu hakkında gerekli anlayışı sağlayacak veriyi ortaya çıkarması, konu hakkındaki farklı bakış açılarını görmeyi ve zamanı etkili kullanmayı sağlaması (Glesne, 2012) sebebiyle bu araştırmada görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Araştırılan konuyu, ilgili kişilerin bakış açılarından görebilme ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya imkân tanımaktadır (Yıldırım, 1999). Ayrıca kişilerin algılarını, tutumlarını ve araştırmaya konu olan sürecin daha iyi anlaşılmasını da sağlamaktadır (Glesne, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 güz döneminde Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan kitapçılara çocuklarıyla birlikte gelen 81 anne ve 23 baba olmak üzere toplam 104 anne baba oluşturmuştur.

Çalışma grubundaki çocukların 49'u (%47,1) kız, 55'i (%52,9) erkektir. Çocukların 9'u (%8,7) üç yaş, 71'i (%68,3) dört yaş ve 24'ü (%23) beş yaş grubundadır. Ayrıca çocukların 86'sı (%82,7) okul öncesi eğitim kurumuna devam ederken, 18'i (%17,3) okul öncesi eğitim almamaktadır. Çocukların annelerinin 47'si (%45,2) 31-35 yaş, 25'i (%24) 36-40 yaş grubundadır. Annelerin öğrenim durumları incelendiğinde, 74'ü (%71,2) üniversite mezunudur. Annelerin 63'ü (%61,5) çalışmakta, 41'i (%38,5) çalışmamaktadır. Çocukların babalarının 33'ü (%31,7) 31-35 yaş, 35'i (%33,7) 36-40 yaş grubundadır. Babaların öğrenim durumları incelendiğinde, 72'si (%69,2) üniversite, 23'ü (%22,1) yüksek lisans ya da doktora mezunudur ve tamamı çalışmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Süreç

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda demografik bilgiler (8 soru) ve görüşme soruları (11 soru) yer almaktadır. Görüşme formunun ilk kısmında görüşme yapılan anne babaların demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yaşları, cinsiyetleri, öğrenim durumları, meslekleri gibi bilgiler yer alırken, formun ikinci kısmında anne babalara kitapçılara ne sıklıkla geldikleri, ailede çocuğa en çok kimin kitap aldığı, kitap alırken çocuklarının fikrini alıp almadığı, çocuklarına kitap okuyup okumadıkları, evde çocuklarına ait bir kitaplığın olup olmadığına ilişkin sorular yer almıştır.

Araştırmanın veri toplama sürecinde çocukları ile birlikte kitapçılara gelen anne ve babalarla, kitapçılarda yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya katılmak isteyen anne babalarla yapılan yüz yüze görüşmeler, ortalama 20-25 dakika sürmüştür. Anne babaların sorulara verdikleri yanıtlar yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler sonucu yazılı olarak kaydedilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve veri seti ortaya çıkarılmıştır. Ardından anne babalardan toplanan veri setine numaralar verilerek, annelerden toplanan verilerin yanına “Anne”, babalardan toplanan verilere ise “Baba” kodlaması yapılmıştır. Bazı anne babalar formda açık uçlu sorular yer aldığı için sorulara birden fazla cevap vermişlerdir. Bu veriler incelenerek kendi içinde anlamlı bölümlere ayrılmış ve daha sonra kodlanmıştır. Kodlama işlemi önceden belirlenmiş kavramlar yerine araştırmanın verilerinden çıkarılan kavramlara göre gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada ortaya çıkan kodlardan yola çıkılarak bu kodların belirli kategoriler altında toplanması sağlanmıştır. Bu şekilde, toplanan veriler kodlar aracılığı ile kategorize edilmiştir. Tekrarlanan kodlar frekans değerleriyle ifade edilerek çalışmanın güvenilirliğinin artırılması ve kategoriler arası karşılaştırma yapılabilmesi sağlanmıştır. Ayrıştırılan veriler, gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bu alıntılar, italik yazıyla yazılmış ve alıntının yapıldığı veri numarası parantez içinde verilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde anne babaların çocuklarına yönelik kitap ve kitap alımları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla görüşme formunda yer alan bilgilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Görüşme formu açık uçlu sorulardan oluştuğundan, her soruya ilişkin verilen yanıtlar katılımcı sayısı ile tam olarak uyuşmayabilmektedir.

Tablo 1. Kitap Almaya Çocukla Daha Çok Kimin Geldiğinin Dağılımı

	f	%
Anne	63	60,6
Anne baba birlikte	35	33,7

Baba	5	4,8
Diğer kardeşlerle	1	0,9
Toplam	104	100

Tablo 1’de kitap almaya çocuklarla daha çok kimin geldiğinin dağılımı incelendiğinde; 63’ünün (%30,6) anne, 35’inin (%33,7) anne ile baba birlikte, 5’inin (%4,8) baba, 1’inin (%0,9) ise diğer kardeşleri ile birlikte kitapçıya geldikleri görülmektedir. Buna göre, çocuklara en çok annelerin kitap almaya geldikleri, babaların çocuklarıyla birlikte çok fazla kitap almaya gelmedikleri söylenebilir. Ayrıca bu soruya ilişkin bir ebeveynin yanıtı şöyledir:

“Eşimle birlikte ikimiz de geliriz. Fakat hangimizin daha çok vakti olursa o daha çok geliyor.” (G27, Anne).

Tablo 2. Ailenin Kitapçıya Gelme Sıklığının Dağılımı

	f	%
Haftada bir	36	34,6
Haftada birkaç kez	12	11,5
İki haftada bir	17	16,3
Ayda bir	29	27,9
İki ayda bir	6	5,8
Üç ayda bir	1	1,0
Yılda bir-iki kez	3	2,9
Toplam	104	100

Tablo 2 incelendiğinde, anne babaların 36’sının (%34,6) haftada bir, 29’unun (%27,9) ayda bir, 17’sinin (%16,3) iki haftada bir, 12’sinin (%11,5) haftada birkaç kez, 6’sının (%5,8) iki ayda bir, 3’ünün (%2,9) yılda bir iki kez, 1’inin (%1) ise üç ayda bir kez, çocuklarıyla birlikte kitapçılara geldikleri görülmektedir. Buna göre anne babaların çocuklarıyla birlikte en çok haftada bir kez kitapçılara geldikleri söylenebilir. Ayrıca bu soruya ilişkin bir ebeveynin yanıtı şöyledir:

“Ayda 1 kez geliyorum. Haftada birkaç kez gelmeyi isterim fakat iş yoğunluğundan gelemiyorum.” (G14, Baba).

Tablo 3. Ailede En Çok Kimin Kitap Aldığının Dağılımı

	f	%
Anne	68	65,4
Anne baba birlikte	30	28,8
Baba	6	5,8
Toplam	104	100

Tablo 3’e göre, ailede çocuklarına en çok kitap alanların 68’inin (%65,4) anne, 30’unun (%28,8) anne baba birlikte ve 6’sının (%5,8) baba olduğu görülmektedir. Buna göre çocuklara kitabı en çok annelerin, en az ise babaların aldığı söylenebilir. Bu soruya ilişkin anne babaların verdikleri yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Daha çok ben alıyorum çünkü ben uygunum” (G16, Anne)

“Eşimle birlikte genelde iş çıkışları E... 'yı okuldan alıp birlikte geliyoruz kitap almaya” (G67, Anne)

Tablo 4. Çocuklar İçin Hangi Tür Kitapların Tercih Edildiğinin Dağılımı

	f	%
Hikaye kitapları	67	51,5
Bilim kitapları	13	10,0
Boyama kitapları	13	10,0
Masal	11	8,4
Dergi	9	7,0
Duyu kitapları	7	5,4
Kesme yapıştırmalı kitaplar (Arabalı, Barbie’li vb.)	6	4,6
Karikatür	3	2,3
Eğitici kitaplar	1	0,8
Toplam	130*	100

* Bu soruya ilişkin katılımcılardan bazıları birden fazla yanıt verdikleri için, verilen yanıtlar ile katılımcı sayısı tam olarak uyuşmamaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde anne babalardan 67’sinin (51,5) hikaye kitabı, 13’ünün (%10,0) bilim kitabı, 13’ünün (%10,0) boyama kitabı, 11’inin (%8,4) masal kitabı, 9’unun (%7,0) dergi, 7’sinin (%5,4) duyu kitabı, 6’sının (%4,6) kesme yapıştırma kitapları (Arabalı, Barbie’li vb.), 3’ünün (%2,3) karikatür ve sadece 1’inin (0,8) eğitici kitaplar tercih ettikleri görülmektedir. Buna göre anne babaların çocukları için en çok hikaye kitapları, en az da eğitici kitaplar almayı tercih ettikleri söylenebilir. Bu soruya ilişkin anne babaların yanıtlarından bazıları ise şu şekildedir:

“Hikaye kitapları, boyama kitapları alıyoruz.” (G7, Baba).

“Özellikle resimli hikaye kitapları alıyoruz çünkü bildiği hikayeleri tekrar tekrar okuyoruz.” (G27, Anne).

“Klasik olmayan, müzikli farklı yapısı olan kitapları alırız.” (G38, Anne).

Tablo 5. Kitap Alınırken Çocuğun Fikrinin Alınıp Alınmamasının Dağılımı

	f	%
Alırım	100	96,2
Almam	4	3,8
Toplam	104	100

Tablo 5’e göre anne babalardan 100’ü (96,2) kitap alınırken çocuğun fikrini almakta, 4’ü (%3,8) ise almamaktadır. Buna göre anne babaların büyük bir çoğunluğunun kitap alınırken çocuğun fikrini aldıkları söylenebilir. Bu soruya ilişkin bir annenin verdiği yanıt ise çok dikkat çekicidir:

“Alırım ama çok da önem vermem” (G19, Anne).

Tablo 6. Kitap Alırken Nelere Dikkat Edildiğinin Dağılımı

	f	%
Yaş	49	36,8
İçerik	41	30,8
Çocuğun ilgisi	22	16,5
Yazar	7	5,3
Sayfa sayısı	3	2,2
Fazla görsel taşıması	3	2,2
Uzman önerisi	3	2,2
Eğlenceli olması	2	1,6
Önceden okunup okunmaması	1	0,8
Fiyatı	1	0,8
En çok satanlara göre	1	0,8
Toplam	133*	100

* Bu soruya ilişkin katılımcılardan bazıları birden fazla yanıt verdikleri için, verilen yanıtlar ile katılımcı sayısı tam olarak uyumamaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde anne babaların 49'unun (%36,8) çocuğun yaşına uygun olmasına, 41'inin (%30,8) kitabın içeriğine, 22'sinin (%16,5) çocuğun ilgisine, 7'sinin (%5,3) kitabın yazarına, 3'ünün (%2,2) kitabın sayfa sayısına, 3'ünün (%2,2) kitabın fazla görsel taşımasına, 3'ünün (%2,2) kitabı uzmanların önermiş olmasına, 2'sinin (%1,6) çocuklar için eğlenceli olmasına, 1'inin (%0,8) önceden okunup okunmamasına, 1'inin (%0,8) kitabın fiyatına ve 1'inin (%0,8) ise en çok satanlara dikkat ederek çocuklarına kitap aldıkları görülmektedir. Buna göre anne babaların çocuklarına kitap alırken en çok yaşına uygun olmasına, içeriğine ve kitabın yazarına dikkat ettikleri, en az dikkat ettikleri şeyin ise kitabın önceden okunup okunmaması, en çok satanlara göre olması ve fiyatı olduğu söylenebilir. Ayrıca bu soruya ilişkin anne babaların verdikleri yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Doktorun tavsiye ettiği yazarın kitaplarını almaya dikkat ederim.” (G20, Baba).

“Özellikle sevdiği kitaplar olmasına dikkat ederim” (G29, Anne).

“Yazarına dikkat ederim. Özellikle yazan kişinin pedagoğ olmasına dikkat ederim.” (G94, Anne).

Tablo 7. Çocuğa Kitap Okuyup Okumama Durumu ve Kitap Okuma Zamanlarının Dağılımı

	f	%
Yatmadan önce	70	67,3
Akşam saatlerinde	26	25,0
Gün içinde birkaç kez	6	5,8
Kitap okunmuyor	2	1,9
Toplam	104	100

Tablo 7’de çocuğa kitap okuyup okumama durumu incelendiğinde anne babalardan 2’sinin (%1,9) çocuklarına kitap okumadıkları görülmektedir. Çocuklarına kitap okuyan anne babaların kitap okuma zamanları incelendiğinde ise 70’inin (%67,3) yatmadan önce, 26’sının (%25) akşam saatlerinde ve 6’sının (%5,8) gün içerisinde birkaç kez çocuklarına kitap okudukları görülmektedir. Bu bulgulara göre anne babaların büyük çoğunluğunun gece yatmadan önce çocuklarına kitap okuduğu, sadece ikisinin çocuklarına

kitap okumadığı söylenebilir. Bu soruya ilişkin anne babaların yanıtlarına bakıldığında:

“Gece yatarken uykuya dalmasını kolaylaştırıyor.” (G11, Anne).

“Akşam iş dönüşü mutlaka okuyorum, zaten bunu alışkanlık haline getirdik, ben bazen okumayı unutsam da hemen kitabını alıp getirir ve okumam için bana verir.” (G13, Baba).

“Biz okuyamıyoruz, okulda öğretmeni okuyor zaten.” (G26, Baba).

Tablo 8. Çocuğa Kitabın Ne Sıklıkla Okunduğunun Dağılımı

	f	%
Her gün	65	63,7
Haftada bir kez	11	10,8
Haftada bir iki kez	15	14,7
Haftada dört beş kez	9	8,8
İki haftada bir kez	2	2,0
Toplam	102*	100

*Çocuklarına kitap okumadıklarını belirten 2 katılımcı bu soruya yanıt vermemişlerdir.

Tablo 8 incelendiğinde, anne babaların 65’inin (%63,7) her gün, 15’inin (%14,7) haftada bir iki kez, 11’inin (10,8) haftada bir kez, 9’unun (%8,8) haftada dört beş kez ve 2’sinin (%2) iki hafta bir kez çocuklarına kitap okuduğu görülmektedir. Buna göre ailelerin çoğunluğunun çocuklarına her gün kitap okuduğu, çok az bir kısmının iki haftada bir kez okuduğu söylenebilir. Bu soruya ilişkin bir annenin yanıtı şu şekildedir:

“Her gün ya babası ya ben hangimiz müsait olursak okuyoruz ama mutlaka her gün kitap okunmuş olacak” (G12, Anne).

Tablo 9. Çocuğa En Çok Kimin Kitap Okuduğunun Dağılımı

	f	%
Anne	73	71,6
Bazen anne bazen baba	21	20,6
Baba	5	4,9
Diğer aile üyeleri (Kardeş vb.)	3	2,9
Toplam	102*	100

*Çocuklarına kitap okumadıklarını belirten 2 katılımcı bu soruya yanıt vermemişlerdir.

Tablo 9’a göre çocuğa en çok kimin kitap okuduğuna bakıldığında 73 (%71,6) annenin, 21 (%20,6) bazen anne bazen de babanın, 5 (%4,9) babanın ve 3 (%2,9) diğer aile üyelerinin çocuğa kitap okuduğu görülmektedir. Buna göre çocuğa en çok annenin, en az ise babanın kitap okuduğu söylenebilir. Ayrıca bu soruya ilişkin anne babaların verdikleri yanıtlardan bazıları şöyledir:

“Hem eşim hem ben okuyoruz ama belli bir sıramız var bir gün o okuyorsa bir gün ben okuyorum.” (G53, Anne).

“Her gün ben okuyorum, annesiyle başka şeyler yapıyorlar ama benden mutlaka kitap okumamı istiyor ” (G13, Baba).

Tablo 10. Çocuğun Kendine Ait Kitaplığının Olup Olmama Durumunun Dağılımı

	f	%
Kitaplığı var	90	86,5
Kitaplığı yok	14	13,5
Toplam	104	100

Tablo 10 incelendiğinde, çocukların 90'sının (%86,5) kendilerine ait bir kitaplıkları varken, 14'ünün (%13,5) kendine ait bir kitaplığının olmadığı görülmektedir. Buna göre çocukların büyük çoğunluğunun kendine ait bir kitaplığının olduğu söylenebilir. Bu soruya ilişkin bazı yanıtlar şu şekildedir:

“Evde kitaplığımız var. Bir bölümüne özellikle ona ait kitapları koyuyoruz. Böylece istediği zaman oradan kitaplarını alıp inceleyebilir. Hatta bazen niye sizin benden çok kitabınız var? Ben de çokça kitap istiyorum dediği oluyor. Biz kitap okuduğumuzda da hemen gidip kendine bir kitap alıp okuyor gibi yapıyor.” (G11, Anne).

“Kardeşleriyle ortak kitaplığı var.” (G78, Anne).

Tablo 11. Ailelerin Çocuklarının İsrarla Almak İstedikleri Bir Kitabı Kendilerinin Almak İstememeleri Durumunda Ne Yaptıklarının Dağılımı

	f	%
Alırım	41	39,4
Almam, neden almadığımı açıklarım	16	15,4
Kitabın özellikleri uygunsa alırım	15	14,4
Almam, başka kitap önerileri sunarım	12	11,5
Almam, dikkatini başka yöne çekerim	8	7,7
Almam, ikna etmeye çalışırım	6	5,8
Hiçbir şekilde almam	6	5,8
Toplam	104	100

Tablo 11'e göre, ailelerin çocuklarının ısrarla almak istedikleri bir kitabı kendilerinin almak istememeleri durumunda anne babaların 41'inin (%39,4) fikirlerini değiştirip kitabı aldığı, 15'inin (14,4) kitabın özellikleri çocuk için uygunsa aldıkları görülmektedir. Diğer taraftan anne babaların, 16'sının (%15,4) nedenini çocuğa açıklayarak kitabı almadıkları, 12'sinin (%11,5) çocuğun istediği kitabı almadığı ancak başka kitap önerileri sundukları, 8'inin (%7,7) kitabı almamak için çocuğun dikkatini başka yöne çektikleri, 6'sının (%5,8) çocuğu kitabı almamak için ikna etmeye çalıştığı, 6'sının (%5,8) ise hiçbir şekilde çocuğun ısrarla almak isteyip, kendilerinin almak istemediği bir kitabı almadıkları belirlenmiştir. Buna göre anne babaların yarısının çocuklarının ısrarına karşın kendilerinin almak istemediği bir kitabı çocuklarına almadıkları, diğer yarısının ise çocuğun ısrarı karşısında fikirlerini değiştirerek kitabı aldıkları söylenebilir. Bu soruya ilişkin bazı anne babaların yanıtları ise şu şekildedir.

“Pes ediyoruz alıyoruz.” (G7, Baba).

“Alırım, fakat kötü bir şey veriyorsa bu yanlışlarını düzelterek okurum.” (G37, Anne).

“Bir onun dediği oluyor, bir benim. Sıra kimdeyse onun dediği olur.”

(G45, Anne).

“Şimdi alamayacağımı ona anlatırım ama en kısa zamanda alacağımı söylerim.” (G43, Anne).

“Eğer istediğini yapmazsak kıyameti kopartıyor, insanlar da tuhaf tuhaf bakıyor: Eninde sonunda istediğini yapıyoruz, oda buna alıştı zaten.” (G55, Anne).

“Ben bir şeyi almam deyince almam.” (G101, Anne).

“Ya o ya bu şekilde tehdit ederim.” (G102, Anne).

4. Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonucunda çoğunlukla annelerin çocuklarına kitap almaya geldiği, babaların çocuklarıyla birlikte çok fazla kitap almaya gelmedikleri, ayrıca çocuğa en çok annenin, en az ise babanın kitap okuduğu belirlenmiştir. Baker vd. (1997) anne ve babaların kitap okumanın eğlenceli, değerli bir aktivite olduğuna inandıklarında, çocukların da kitaplara karşı daha olumlu bir yaklaşımı olduğunu ve bunun çocukların okumaya karşı motivasyonlarını etkilediğini ifade etmektedir. Ayrıca annenin öğrenim durumu (Lyytinen, Laasko ve Poikkeus, 1998), okumanın önemli ve değerli olduğuna ilişkin inançları da (Newland, Gapp, Jacobs, Reisetter, Syed ve Wu, 2011) çocuklarına kitap okuma sıklıklarını etkilemektedir. Annelerin öğrenim düzeyleri yükseldikçe ve okumaya karşı inançları arttıkça çocuklarına kitap okuma sıklıkları da artmaktadır (Lyytinen vd., 1998; Newland vd., 2011). Yılmaz (2004) tarafından orta sosyo ekonomik düzeyde, çoğunlukla ilk ve ortaöğretim mezunu ebeveynlerle gerçekleştirilen araştırmada, annelerin %78,8’inin, babaların ise %70,9’unun çocuklarını kitapçılara götürmedikleri belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemde çocuğuna kitap okuyan annelerin oranının %20,6 iken, babalar için bu oranın sadece %5,2 olduğu görülmüştür. Bu durumun çocukların okuma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Bu araştırmada çocuklarına kitap okuma konusunda Yılmaz (2004) tarafından yapılan araştırmayla benzer şekilde annelerin daha çok kitap okuduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada yer alan anne babalar en az lise mezunudur. Ayrıca gerçekleştirilen görüşmelerin hepsi kitapçı ortamına gelen anne babalarla yapıldığı için, araştırmadaki ebeveynlerin kitapçıya gelme durumları bu yüzden yüksek bulunmuş olabilir. Kitapçılara gelen anne babaların, kitap ve kitap okumaya karşı belirli bir farkındalık düzeyinde oldukları düşünülmektedir. Bu açıdan anne babaların çocuklarını kitapçılara getirerek, onlara kitap okuyarak, çocuklarının kitaplara karşı tutumunu olumlu yönde etkiledikleri düşünülmektedir. Diğer taraftan çocuklara en az kitap okuyan, kitapçıya getiren ve kitap alan kişinin baba olması da dikkat çekici bir sonuçtur. Bu konuda Scarborough vd. (1991) tarafından yapılan bir araştırmada, okul öncesi dönemde babaları tarafından az kitap okunan çocukların ilerleyen süreçte okuma becerilerinin, diğer çocuklara göre zayıf olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca çocukların okuma becerileriyle ailelerinin onlara okul öncesi dönemde kitap okuma sıklıkları arasında bir ilişki olduğu, bu dönemde yeteri kadar kitaplara buluşturulmayan çocukların gelecekte okuma becerilerinin de zayıf olacağını ortaya koymuştur (Scarborough

vd., 1991). Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda babaların çocuklarına daha sık kitap okumalarının, çocuklarına iyi birer model olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Babaların bu konuda desteklenmesi ve bilinçlendirilmesinin, çocukların da okumaya karşı tutum ve düşüncelerini olumlu yönde değiştireceği söylenebilir.

Araştırmada anne babaların büyük bir çoğunluğunun kitap alınırken çocuğun fikrini aldıkları, çok az bir kısmının ise çocuğun fikrini almadığı, çocukları için en çok hikaye kitapları, en az da eğitici kitaplar almayı tercih ettikleri ayrıca kitap alırken en çok yaşına uygun olmasına, içeriğine ve kitabın yazarına dikkat ettikleri, en az dikkat ettikleri şeyin ise kitabın önceden okunup okunmaması, en çok satanlara göre ve fiyatı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada çok az sayıda karar babanın kitabın görselliğine vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Oysa erken çocukluk döneminden başlayarak çocukların kavram gelişimlerini desteklemek için görsel öğelerle desteklenmiş, çocukların bilme, öğrenme gibi gereksinimlerine yanıt veren, eğitici ve öğretici olmalarının yanı sıra eğlendirici ve düşündürücü öğeler de içeren kitaplardan yararlanması çok önemlidir (Özdemirci, 2000; Sever, 2011). Renkli, görselliği ön planda olan kitapların küçük çocukların daha fazla dikkatini çektiği, çocukların bu kitapları inceleyerek görselliği az olan kitaplara göre daha fazla şey öğrendikleri görülmüştür (Simcock ve DeLoache, 2006). McKay, Buchanan, Vanderschantz, Timpany, Cunningham ve Hinze (2012) ise kitap seçimlerinde en çok kitabın kapağına dikkat edildiğini ve birçok kişinin kitabın kapağına bakarak kitap hakkında karar verdiğini belirtmişlerdir. Çocukların beğenmedikleri bir kitabı almak ve o kitabı okumaya zorlamak, çocukların kitaplardan soğumalarına neden olmaktadır (Özdemirci, 2000). Yağcı (2007) çocuğun, büyümesinin ilk dönemlerini kapsayan 0-6 yaş aralığında kitap seçimi konusunda doğrudan seçme hakkına sahip olamasa da dolaylı olarak seçici pozisyonda olduğunu belirtmiştir. Çocuk bu zaman içinde daha çok anne babanın sunduğu kitaplarla birlikte. Ancak çocuğun 6-13 yaş döneminden itibaren kitap seçimi konusunda kendisi karar verici/ belirleyicidir. Bu çalışmada, anne babaların büyük bir çoğunluğunun kitap alınırken çocuğun fikrini aldıkları görülmüştür. Buna göre okul öncesi dönemde de çocukların kitap alımlarında karar verici ya da belirleyici bir konumda olabildikleri ayrıca anne babaların kitap alınırken çocuklarının fikirlerini almalarının doğru bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Atman vd.'de (2012) ebeveynlerin çocukların ilgi duydukları, okumak istedikleri kitapları seçmelerine izin vermelerinin, çocukların okumaya karşı olumlu düşünceler geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmektedir. Baker vd. (1997) de benzer şekilde okul öncesi dönemdeki özgürce istedikleri kitapları seçen çocukların, okumaya karşı olumlu tutumlar benimsediklerini ifade etmektedir.

Bu araştırmada anne babaların çocuklarıyla birlikte çoğunlukla haftada bir kez kitapçılara geldikleri, genellikle her gün, gece yatmadan önce çocuklarına kitap okuduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan anne babalardan sadece ikisinin çocuklarına kitap okumadığı ortaya çıkmıştır. Özdemirci (2000) çocukların ilgi ve zevklerine uygun, onları eğlendirirken bir şeyler de öğretebilen, bakış açılarını genişletecek kitapla-

rın, daima çocuklara sunulması gerektiğinin altını çizmektedir. Strommen ve Mates (2004), ailelerin çocuklarına düzenli bir şekilde kitap okumalarının, çocukların kitaplara karşı ilgisini artıracaklarını belirtirken, Lyytinen vd., (1998) ise çocuklara daha uzun süre kitap okunmasının çocukların kelime bilgilerini genişleteceğini ifade etmektedir. Çakmak ve Yılmaz (2009) ailelerin, okul öncesi dönemdeki çocuklara okuma çevresi oluşturma ve çocukların okumaya hazır bulunuşluklarının sağlanması için yol gösterici role sahip olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda ailelerin çocuklarına her gün kitap okumalarının olumlu bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Bu araştırmayla benzer bir sonuca ulaşan çalışmada, annelerin büyük bir çoğunluğunun günlük olarak çocuklarına kitap okudukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak çocukların cinsiyetinin ve doğum sırasının, annelerin çocuklarına kitap okuma sıklıklarının etkilediği, doğum sırası ilk ve cinsiyetinin kız olmasının çocuklara kitap okuma sıklıklarını artırdığını ortaya koymuştur (Raikes, vd., 2006). Farklı araştırmalarda ise ailenin gelir düzeyi ve sosyo ekonomik durumunun çocuklarına kitap okuma sıklıklarıyla ilişkili olduğu, dezavantajlı ailelerin çocuklarına daha az kitap okudukları, gelir düzeyi iyi olan ailelerin dezavantajlı ailelere göre çocuklarına iki kat fazla kitap okudukları ayrıca çocuğun yaşının da kitap okuma sıklığıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Bradley, Corwyn, McAdoo ve García Coll, 2001; Britto, Fuligni ve Brooks-Gunn, 2002; Elias vd., 2006). Tüm bunlardan yola çıkarak bu araştırmada her gün gece yatmadan önce çocuklara kitap okunmasının doğru bir anlayış olduğu ancak günde sadece bir kez kitap okunması yerine sıklıkla kitap okunması gerektiği belirtilebilir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç da çocukların büyük çoğunluğunun kendine ait bir kitaplığının olduğudur. Çocukluk yıllarında, okuma kültürünün temellenmesinin atılabilmesi, duyu algılarını ve düşünceleri bilinçlendiren uyaranların çocuğun yaşam alanına katılabilmesiyle olanaklıdır. Çocukların duyu algılarını uyaran, duyu ve düşünce üretmelerine olanak sağlayan, sanatçı duyarlılığı ile oluşturulmuş kitaplara gereksinimi vardır (Sever, 2011). Bunun için de anne baba ve çocuklar tarafından evde oluşturulacak “kitaplıklar” okumaya ilişkin duyarlılığın genel göstergelerinden birisi olarak değerlendirilmektedir (Yılmaz, 2004). Çocukların kitaplıkta yer alan birbirinden farklı kitapları incelerken, kitapların bilgilendirici ve eğlenceli olduğunun farkına varması, onların yaşam boyu iyi birer okuyucu olmaları açısından önemlidir (Sanacore, 2006). Özdemirci (2000) çocukların ilgi ve gelişim düzeylerine uygun kitaplardan oluşan evde kurulacak kitaplıkların, onların okuma alışkanlıklarını etkileyeceğini ayrıca çocukların evde kitap okuyan bireyleri görmelerinin çocuklara örnek olması açısından önemli bir unsur olduğunu belirtmektedir. Yılmaz’da (2004) kitaplıkları, bir evde okuma ortamını yaratan, ev ortamının doğal bir parçası olarak kabul etmektedir. Arıcı (2008) tarafından yapılan bir araştırmada da kitap okumayı yeterince sevmeyen gençlerin, büyük ölçüde evlerinde okunacak yeterli sayıda kitap bulunmadığını belirttikleri görülmüştür.

Bu araştırma sonucunda anne babaların çoğunluğunun, çocuklarının kitaplara karşı olumlu tutumlar benimsemelerine yardımcı olacak davranışlar sergiledikleri,

çocuklarına kitap okudukları, onlar için kitaplık oluşturdukları, kitap alırken çocuklarının da fikirlerini aldıkları görülmüştür. Anne babaların çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmaları, kitaplara ve okumaya değer veren bireyler yetiştirmeleri için yapabilecekleri farklı etkinlikler de bulunmaktadır. Bunlardan ilki çocuklarına iyi birer model olmaları gerektiğidir. Çocukların her gün düzenli bir şekilde kitap okuyan anne babaları gözlemlenmeleri, onların kitaplara karşı ilgi duymalarına ve bu meraklarını gidermek için kitaplara yönelmelerine neden olacağı söylenebilir. Diğer taraftan anne babaların çocuklarını kitapçılara götürmekle birlikte kütüphanelere ya da kitap fuarlarına da götürerek, çocuklarının kitaplara ilgili farkındalıklarını artıracabilecekleri düşünülmektedir. Özellikle Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde yer alan çocuk kütüphaneleri, çocukların kitaplara iç içe bulunacakları, istedikleri kitapları inceleyip okuyabilecekleri bir ortam sunmaktadır. Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (2015) istatistikleri incelendiğinde çocuk kütüphanelerinin sayısının çok az olduğu, ilk çocuk kütüphanesi olan “Ali Dayı Çocuk Kütüphanesi”nin ise 2010 yılında hizmet vermeye başladığı görülmektedir. Sadece son 6 yıldır çocuk kütüphanelerinin kurulmaya başlanması, ülkemiz açısından aslında bu konuda geç kalındığını gösterse de aynı zamanda bu konuyla ilgili farkındalığın arttığına da bir göstergesi kabul edilebilir. Büyük şehirlerde yaşamayan ya da dezavantajlı bölgelerdeki çocukların, kitaplara buluşturulmasını sağlayan sadece 31 tane Gezici Kütüphane bulunması da, bu açıdan yetersiz kalmakta ve Gezici Kütüphanelerinin sayısının artırılmasını gerekli kılmaktadır. Anne ve babaların çocuklarını kitaplara buluşturmasının yanı sıra evde de çocuklarıyla birlikte her gün “kitap okuma saati” belirlemeleri, çocuklarına kitap okurken onlara soru sorarak etkileşimde bulunmaları, hikaye kitabının sadece resimlerine bakarak çocuklardan hikayeyi kendilerine göre anlatmalarını istemeleri, çocuklarının yaptıkları resimleri bir araya getirerek hikaye kitabı oluşturmaları ya da resimlerden yola çıkarak farklı hikayeler kurgulamaları, sadece hikaye ya da masal kitaplarına bağlı kalmadan evdeki dergi, gazete gibi basılı materyalleri kullanarak çeşitli etkinlikler yapmaları önerilebilir.

Bu araştırmada babaların çocuklarıyla birlikte çok fazla kitap almaya gelmedikleri, çocuklara kitabı en az babaların aldığı ayrıca çocuğa en az babanın kitap okuduğu belirlenmiştir. Bu açıdan babaların çocuklarına kitap almak, kitap okumak için vakit ayırmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Babaların çocuklarıyla birlikte daha fazla vakit geçirmeleri, onlara sıklıkla kitap okumaları için teşvik edilmeleri, bu konuda hazırlanacak eğitim programlarıyla farkındalıklarının artırılması önerilmektedir. Ayrıca anne babaların çocuklarına kitap alırken kitabın eğitici olmasına da dikkat etmesi, çocuklarına sadece yatmadan önce değil, çocuğun gelişimini desteklemek için gün içerisinde de kitap okuması önerilebilir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda anne babaların kitap okuma durumlarıyla çocuklarının kitap okuma ve kitaplara ilgi lenme durumları arasındaki ilişki incelenebilir.

5. Kaynaklar

- Alaşayır, S. (2012). Çetin Öner'in 'Gülibik' ve 'Portakal' adlı çocuk kitaplarının çocukların gelişim sürecindeki yeri açısından değerlendirilmesi. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.261-270. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Aram, D., & Levin, I. (2002). Mother-child joint writing and storybook reading: Relations with literacy among low SES kindergartners. *Merrill-Palmer Quarterly*, 48(2), 202-224.
- Arıcı, A. F. (2008). Okumayı niye sevmiyoruz? Üniversite öğrencileri ile mülakatlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91-100.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç., & Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir?. *İlköğretim Online*, 11(2), 319-331.
- Atman, D.S., Çat, A., Gökbulut, Ö., & Mudu, Y. (2012). Erken çocukluk döneminde okuma alışkanlığı kazandırmada Toki Göksu anaokulu örneği: "Okuyorum doyuyorum projesi". 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.803-808. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Aydoğan, Y., & Çat, A. (2012). 5-6 yaş çocukların dil gelişimi ile annelerinin okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Editör: S.Sever). III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara: Ankara Basımevi.
- Baker, L., Scher, D., & Mackler, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational psychologist*, 32(2), 69-82.
- Barandoozi, S.S. (2014). Okul öncesi çocuk hikaye kitaplarında uygulanan illüstrasyonların biçim dili. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilkokuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 241-252.
- Bergin, C. (2001). The parent-child relationship during beginning reading. *Journal of Literacy Research*, 33(4), 681-706.
- Bradley, R. H., Corwyn, R. F., McAdoo, H. P., & García Coll, C. (2001). The home environments of children in the United States part I: Variations by age, ethnicity, and poverty status. *Child development*, 72(6), 1844-1867.
- Britto, P. R., Fuligni, A. S., & Brooks-Gunn, J. (2002). Reading, rhymes, and routines: American parents and their young children. *Childrearing in America: Challenges facing parents with young children*, 117.< https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=vVTVv2eQLkIC&oi=fnd&pg=PA117&dq=Reading,+rhymes+and+routines:+American+parents+and+their+young+children.&ots=X4W27--GxR&sig=fbkuBHavkuniS7kjfrk77Ez97ME&redir_esc=y#v=onepage&q=Reading%2C%20rhymes%20and%20routines%3A%20American%20parents%20and%20their%20young%20children.&f=false> adresinden 15.05.2016 tarihinde alınmıştır.
- Boz. M. (2004). Altı yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeylerinin veli ve öğretmen görüşleri yönünden incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Bus, A. G., Van Ijzendoorn, M. H., & Pellegrini, A. D. (1995). Joint book reading makes for success in learning to read: A meta-analysis on intergenerational transmission of literacy. *Review of educational research*, 65(1), 1-21.
- Çakmak, T., & Yılmaz, B. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 489-509.
- Daymon, C., & Holloway, I. (2003). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications*. London: Rout ledge.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-25.
- Elias, G., Hay, I., Homel, R., & Freiberg, K. (2006). Enhancing parent-child book reading in a disadvantaged community. *Australian Journal of Early Childhood*, 31(1), 20-25.
- Erdem, A. (2012). İlköğretim öğrencilerinin bakış açısıyla çocuk kitaplarındaki kahramanlar. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.613-620. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Erdoğan, S., & Özdemir, Z. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk kitaplarında olmasını istedikleri özelliklere ilişkin görüşleri. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.625-634. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Feyman, N., & Tuğrul, B. (2006). Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri), Sever, S. (Ed.), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 385-387.
- Gedikoğlu, Y.G. (2012). Okul öncesi eğitiminde kullanılan çocuk kitaplarında duylara yönelik dil kullanımları. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.909-916. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş* (Çev. Ed. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2012). İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.825-834. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Gündüz, F.ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literatureand History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 379-398.
- Gündüz Sağlam, A. (2007). Anne-baba ve öğretmenlerin okul öncesi çocuk kitaplarını değerlendirmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Harlaar, N., Hayiou-Thomas, M. E., Dale, P. S., & Plomin, R. (2008). Why do preschool language abilities correlate with later reading? A twin study. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 51(3), 688-705.

- Kaderavek, J. N., & Justice, L. M. (2005). The effect of book genre in the repeated readings of mothers and their children with language impairment: A pilot investigation. *Child Language Teaching and Therapy*, 21(1), 75-92.
- Kaynar Tanır, A., & Çıldır, Z. (2012). Okul öncesi dönem yazınsal çocuk kitaplarının görsel tasarım ve çocuğa görelik bakımından değerlendirilmesi. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.563-576. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Kurulgan, M., & Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237-258.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. (2015). < <http://www.kygm.gov.tr/TR,9/istatistikler.html>>, < <http://www.kygm.gov.tr/TR,1044/ilk-ornek-cocuk-kutuphanesi-ali-dayi.html>> adreslerinden 10.05.2016 tarihinde alınmıştır.
- Lyytinen, P., Laakso, M. L., & Poikkeus, A. M. (1998). Parental contribution to child's early language and interest in books. *European Journal of Psychology of Education*, 13(3), 297-308.
- McKay, D., Buchanan, G., Vanderschantz, N., Timpany, C., Cunningham, S. J., & Hinze, A. (2012, November). Judging a book by its cover: interface elements that affect reader selection of ebooks. In *Proceedings of the 24th Australian Computer-Human Interaction Conference* (pp. 381-390). ACM.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (2015). Nitel veri analizi (Çev. Ed. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Newland, L. A., Gapp, S. C., Jacobs, G. M., Reisetter, M. F., Syed, D. C., & Wu, C. H. (2011). Mothers' beliefs and involvement: Links with preschool literacy development. *International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach*, 9, 67-90.
- Özdemirci, F. (2000). Kitapların dünyasında çocuk çocuğun dünyasında kitaplar. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 226-232.
- Özek, B. (2015). Okul öncesi çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların, çocuğun gelişimine etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk Samur, A. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının nitelikli çocuk edebiyatı eserlerini seçebilme yetkinlikleri. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.219-228. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Raikes, H., Alexander Pan, B., Luze, G., Tamis, LeMonda, C. S., Brooks, Gunn, J., Constantine, J., Banks Tarullo, L., Raikes, H.A., & Rodriguez, E. T. (2006). Mother-child book reading in lowincome families: Correlates and outcomes during the first three years of life. *Child development*, 77(4), 924-953.
- Rideout, V. J., Vandewater, E. A., & Wartella, E. A. (2003). *Zero to six: electronic media in the lives of infants, toddlers and preschoolers*. Menlo Park, CA: Henry J. Kaiser Family Foundation.
- Sanacore, J. (2006). Nurturing lifetime readers. *Childhood Education*, 83(1), 33-37.
- Saracho, O. N., & Spodek, B. (2010). Parents and children engaging in storybook reading. *Early child development and care*, 180(10), 1379-1389.

- Scarborough, H. S., Dobrich, W., & Hager, M. (1991). Preschool literacy experience and later reading achievement. *Journal of Learning Disabilities*, 24(8), 508-511.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat* (1. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2011). Okuma kültürü edindirme sürecinde temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı Kitap Katalogu*, Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Simcock, G., & DeLoache, J. (2006). Get the picture? The effects of iconicity on toddlers' reenactment from picture books. *Developmental Psychology* 42(6), 1352-1357.
- Strommen, L. T., & Mates, B. F. (2004). Learning to love reading: Interviews with older children and teens. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 48(3), 188-200.
- Şahin, S., Işıtan, S., & Ünal, F. (2012). Yerli ve çeviri okul öncesi çocuk kitaplarının karakter, benlik kavramı ve prososyal davranışlar açısından incelenmesi. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (05- 07 Ekim 2011), Bildiriler ve Atölye Çalışmaları, s.1021-1028. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 4.
- Tare, M., Chiong, C., Ganea, P., & DeLoache, J. (2010). Less is more: How manipulative features affect children's learning from picture books. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31(5) 395-400.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 62-71.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23 (112), 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerinin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.

Extended Abstract

Purpose: *In a family, which is the smallest structure of society, children at preschool age gain their habits and behavioural patterns by observing their parents. In this process, it is thought that parents' reading habits, views about books and meeting books and being in bookstores can affect children's habits of reading books and their interest in books. It was aimed in the study to evaluate the views of parents buying books for their children by coming to bookstores with their children through a questionnaire survey.*

Method: *The study is a qualitative work. Subjects of the study are 104 parents (81 mothers and 23 fathers) coming to book stores with their children in central parts of Ankara in 2015-2016 fall education period. Family interview form prepared by researchers and composed of semi structured questions, was used to be data collecting tool. First part of the interview form is composed of the questions related to demographic features the parents, including age, gender, occupation and etc. while in the second part, questions are related to the frequency of bookstore visits, who buys book most to children, whether they get the views of children while*

buying books, parents read book to their children and children have a bookcase at home. Data collection was conducted by completing questionnaire surveys when parents were at bookstores with their children to buy books for their children. Parents were informed about the study and privacy principles. Interviews lasted for 20 to 25 minutes. Answers were written in the forms and then transferred to digital media to produce data set. Data sets were given number and categorised according to “father” and “mother” by writing the names on the sets. Some parents gave more than one answer to the questions since the questions were open ended. Such data were evaluated and meaningful categorisation was performed and coded. Coding operation was conducted according to study results rather than using predetermined concepts. By considering the codes at the first stage, categorisation of all codes was completed. Data gathered in such way were categorised through codes. Repeated codes were expressed through their frequency values and confidence of the study increased by comparing categories with each other. Categorised data were supported by direct citations when required. Such citations were written in italics and the data number cited was put in parentheses.

Results and Suggestions: *As the result of the study, it was seen that mothers mainly come once a week to book stores to buy book for their children. Children mostly prefer to buy story books. Majority of the parents reported that they get their children’s views while buying books while a small part does not rely on their views. Parents were reported to take cares for age and content suitability of the books they buy for the children and then being interesting enough. Such parents reported that they read books to their children before going to bed every night, mothers are the adults who generally read books and majority of children have their own bookcase. In addition, when there is a conflict on book preference between parents and children, nearly half of parents change their decision and accept those children insist on while the rest half do not accept it. According to study results, it can be suggested that fathers should buy and read books to their children, parents should spend care to the content and being educative in addition they should read book to their children every time not before sleeping in order to support their development.*